

ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Берник О.І.

студентка,

Буковинський державний фінансово-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ЗМІНИ У ПРАВОВОМУ ПОЛІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Сьогодні в Україні існує проблема оптимального правового регулювання місцевих бюджетів, а саме мобілізації та перерозподілу фінансових ресурсів у бюджетній системі країни, між різними її ланками, між різними видами та рівнями органів влади у державі та на місцевому рівні згідно законодавства. Наукові та практичні дослідження свідчать про позитивні зміни у бюджетному законодавстві, які регулюють подолання недостатності доходів бюджетів для забезпечення покладених на державні органи функцій та завдань, відповідні умови для зміцнення і розширення власної дохідної бази місцевих бюджетів, незацікавленість влади у збільшенні податкового потенціалу територій та ефективному використанні бюджетних коштів.

Дослідженню змін правового регулювання місцевих бюджетів присвячено напрацювання й пропозиції українських вчених, управлінців, депутатів різних рівнів. Різні аспекти правового регулювання місцевих бюджетів, зокрема реформування дохідної частини, досліджувалися у працях багатьох українських науковців: І. М. Кукса, Н.В.Синькота, Н.В. Воротиної, Л.М. Гейко та ін.

Мета роботи є вивчення правового забезпечення бюджетного процесу та змін, які відбулись у даній сфері за попередні роки.

Бюджетний кодекс України від 08.07.2011 р. N 2456-VI (далі – БКУ) – основний документ, яким визначено правові засади функціонування бюджетної системи, її принципи та основи бюджетного процесу в Україні, зазнав багатьох змін. Зазначені зміни внесено Законом України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від

07.07.2011 р. N 3614-VI (далі – Закон N 3614), який набрав чинності 07.08.2011 р., за винятком окремих положень [1].

Розглянемо найважливіші зміни, які будуть цікаві безпосередньо бюджетним установам. Перш за все, зазначимо, що прийняття Закону N 3614 спрямовано на вирішення певних проблемних питань, зокрема:

- узгодження норм БКУ із Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. N 3166-VI та указами Президента України щодо положень про центральні органи виконавчої влади у частині уточнення повноважень і назв Міністерства фінансів України, Державного казначейства України та Державної контрольно-ревізійної служби [2];

- посилення фінансової самодостатності місцевих бюджетів шляхом спрощення доступу місцевих бюджетів до кредитних ресурсів, розширення переліку доходів і впорядкування витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів;

- визначення додаткового джерела фінансування дорожнього господарства комунальної власності;

- забезпечення узгодженості норм Регламенту Верховної Ради України та БКУ щодо процедур, пов'язаних зі здійсненням бюджетного процесу та інші.

Значних змін зазнали норми БКУ, що стосуються повноважень Державної казначейської служби. Ці зміни цілком зрозумілі: адже після прийняття Положення про Державну казначейську службу України, затвердженого Указом Президента України від 13.04.2011 р. N 460/2011, та Положення про Міністерство фінансів України, затвердженого Указом Президента України від 08.04.2011 р. N 446/2011, необхідно було усунути деякі суперечності між повноваженнями Державної казначейської служби та Міністерства фінансів.

Починаючи з 01.01.2012 р. деяких змін зазнає перелік доходів загального фонду та надходжень спеціального фонду місцевих бюджетів. Так, з переліку доходів загального фонду місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів (ч. 1 ст. 69 БКУ), виключено податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Разом з цим до надходжень спеціального фонду місцевих бюджетів (ч. 2 ст. 69) включено субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах. Як бачимо, завдяки цим

змінам визначено додаткове джерело фінансування дорожнього господарства комунальної власності.

Разом з тим зі складу таких видатків виключено додаткові виплати населенню на покриття витрат з оплати житлово-комунальних послуг (житлові субсидії населенню), пільги окремим категоріям громадян, що надаються суддям у відставці. Відповідні зміни відносно зазначеної категорії пільговиків унесено також й до ч. 3 та ч. 5 ст. 102 БКУ.

У новому Бюджетному кодексі відбулися зміни що до складу бюджетів місцевого самоврядування. Згідно із ст. 5 цього документа місцевими бюджетами визнаються обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування. У свою чергу, бюджетами місцевого самоврядування визнаються бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах). Таким чином, якщо відповідно до старого Кодексу бюджети районів у містах не були у складі бюджетів місцевого самоврядування, то згідно із новим Бюджетним кодексом вони до них належать.

Поряд з Бюджетним кодексом значну роль у правовому регулюванні місцевих бюджетів відіграє також Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Відповідно до ст. 61 вказаного закону органи місцевого самоврядування в селах, селищах, містах, районах у містах (у разі їх створення) самостійно розробляють, затверджують і виконують відповідні місцеві бюджети згідно із Бюджетним кодексом. Районні та обласні ради затверджують районні та обласні бюджети, які формуються з коштів державного бюджету для їх відповідного розподілу між територіальними громадами або для виконання спільних проектів та з коштів, залучених на договірних засадах з місцевих бюджетів для реалізації спільних соціально-економічних та культурних програм, контролюють їх виконання. Складання і виконання районних і обласних бюджетів здійснюють відповідні державні адміністрації [3].

Одним із суттєвих негативних моментів бюджетних реформ є те, що реформи, які проводяться владою, не мають необхідного зв'язку між собою. Пенсійні, бюджетні, податкові та інші зміни впроваджуються відірвано одні від одних. В той час як їхній результат безпосередньо впливатиме на подальший розвиток економіки, враженої фінансовою кризою. Більше того, обов'язковою повинна бути реально відсутня сьогодні незалежна публічна експертиза і обговорення усіх нормативно-правових актів у сфері

бюджетної і податкової політики. Тобто лише комплексність і прозорість усіх заходів дозволить досягти максимального ефекту.

На сьогодні стан управління державними фінансами характеризується внутрішніми перекосами й викривленнями, без усунення яких неможливе настільки необхідне нам радикальне (не на відсотки, а в рази) підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Основними з них є:

- формальна централізація – неформальна автономія;
- невизначеність повноважень – невизначеність відповідальності;
- детальність планування – аморфність виконання й звітності;
- контроль над відповідністю факту плану – невідповідність плану цілям і результатам;
- нестача фінансування – надлишок персоналу й ресурсів.

Брак нормативно встановлених бюджетних повноважень неминуче веде до браку бюджетної відповідальності. Якщо формально майже все заборонено, але неформально майже все дозволено, то проконтролювати результати такого «управління» бюджетними коштами практично неможливо.

Витрачається величезна кількість часу й зусиль спочатку для включення в бюджет дрібних «окремих рядків», а потім і для перекидання між ними, як правило, поза формальними обґрунтуваннями, бюджетних коштів. Уся контрольна робота орієнтується на перевірку відповідності звіту плану, зовні все використовується строго «з цільовим характером» відповідно до бюджету, але реально витрачання є нецільовим, тому що невідомо, на якій підставі й з якою метою ті або інші витрати взагалі потрапили в бюджет.

Існує відсутність грошей, а в той же час на всіх рівнях бюджетної системи й усередині бюджетних установ очевидний надлишок натуральних ресурсів – людських, спожитих комунальних послуг, приміщень і т. д. І ніхто серйозно їх економією не займається, оскільки набагато звичніше й вигідніше вимагати додаткових засобів для підтримки їх «нормального функціонування». При цьому в ринковій економіці гроші – єдиний товар, якого й не повинно вистачати. Якщо хтось раптом заявить, що в нього грошей багато й більше не треба, виходить, що у бюджетній системі щось не так.

У цілому вся бюджетна система функціонує в режимі «м'яких бюджетних обмежень». Це означає, що якщо в результаті ефективного управління бюджетними коштами утворюються додаткові ресурси, то вони, з високою ймовірністю, будуть вилучені. У той же час, якщо в результаті суб'єктивних факторів міністерства бюджетні установи чи органи влади потраплять у фінансову кризу, то їм не дадуть пропасти, надавши додаткові кошти. У такій «системі» неминуче й об'єктивно виникає зацікавленість не в забезпеченні результативності використання бюджетних коштів, а у формуванні й збереженні контролю над фінансовими потоками.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Воротіна Н.В. Місцеві бюджети в Україні: деякі проблеми правового регулювання в умовах реформи / Н.В. Воротіна // Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/23649>.
3. Гейко Л.М. Правове регулювання місцевих бюджетів / Л.М. Гейко // WEB-ресурс науково-практичних конференцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2013-kachestvo-economicchnogo-rozvitku/1_gejko.htm.

Захарова А.С.

студентка;

Правдивцев П.А.

*кандидат економічних наук, доцент,
Донецький національний університет*

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Актуальність даного дослідження обумовлена суттєвим впливом складових податкової політики держави на соціально-економічний розвиток країни.

Однією з важливих умов подальшого економічного зростання держави є стабільність чинного законодавства, помірковане